

ב"ה

פרשת שופטים

הירא ורך הלבב
דברים כ, ה.

עד כמה התורה מקפידה על כבודו של יהודי

"תנו רבנן^[1], אשר כָּנָה אשר נָטַע אשר אָרֶשׁ, לימדה תורה דרך ארץ שיבנה אדם בית ויטע כרם ואחר כך ישא אשה", בזה מודגשת אהבת הקב"ה לישראל (סיבת אהבת ישראל זה לזה, "אוהב מה שהאהוב אוהב"^[2]) — שלמרות גודל מעלת התורה, חכמתו ורצונו של הקב"ה, מתעסקת התורה ללמד יהודי "דרך ארץ" (לא רק בקשר ובשייכות ללימוד התורה, אלא) גם בעניני העולם ממש, "שיבנה אדם בית ויטע כרם ואחר כך ישא אשה", כלומר, מצד גודל אהבת הקב"ה לישראל שינה הקב"ה בתורה שתלמד ליהודי גם ענין של "דרך ארץ".

ויש להוסיף, שבהמשך — במשנה — מצינו חידוש גדול ונפלא יותר באהבת ישראל:

לאחרי שנתבארו פרטי הדינים דהחוזרים מעורכי המלחמה, כָּנָה בית, נָטַע כָּרֶם וְאָרֶשׁ אשה — ממשיכה המשנה: "ויספו השוטרים לדבר אל העם וגו'^[3]" — "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו" — "רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זהו המתירא מן העבירות שבידו", ומוסיף, "לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו (בנה ונטע ואירס) שיחזור בגללן", כלומר, "כדי שיתלה בכך החזרה (שחזור בשביל בית וכרם ואשה) ולא יתבייש לומר מעבירות שבידו הוא ירא וחוזר"^[4], "לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם שלא יבינו שהם בעלי עבירה, והרואהו חוזר, אומר שמא בנה בית או נטע כרם או ארש אשה"^[5].

וכאן רואים דבר נפלא בגודל הענין דאהבת ישראל — עד כמה מתחשבת התורה ומקפידה על כבודו של כל יהודי, שכדי שלא יתבייש לחזור על עבירות שבידו, תלתה לו התורה שיוכל לחזור בשביל בית כרם ואשה!

ליתר ביאור: מלשון המשנה "לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו (בנה ונטע ואירס) שיחזור בגלגלן", מוכח, שמעיקר הדין לא היו חוזרים כל אלו, כי אם, "המתיירא מן העבירות שבידו", רק הוא לבדו חייב לחזור, ואף על פי כן, אמרה תורה שיחזרו גם כל אלו, בונה בית, נוטע כרם ומארש אשה — "כדי שיתלה בכך החזרה (שחזור בשביל בית וכרם ואשה) ולא יתבייש לומר מעבירות שבידו הוא ירא וחוזר".

והגע עצמך: מחד גיסא — הבושה מעבירות שבידו יש בה ענין חיובי, הן בנוגע לגמר ושלימות הכפרה, והן בנוגע להנהגה מכאן ולהבא — "וכל העם ישמעו ויראו"^[6] — שימנעו מעשיית עבירה כדי שלא יבואו לידי בושה שיצטרכו לחזור מעורכי המלחמה! ולאידך גיסא — הוספת שלושה סוגים (בונה בית, נוטע כרם ומארש אשה) שיחזרו מעורכי המלחמה פועלת חלישות (במדה מסויימת) בכחו של הצבא, שכן, היציאה למלחמה צריכה להיות על פי דרכי הטבע, ומובן, שכאשר חסרים שלושה סוגי אנשים (לא רק שלושה אנשים, אלא שלושה סוגי אנשים), נחסר בכחו של הצבא, ובמילא, גדולה יותר הסכנה — על פי דרך הטבע — דכל אחד ואחד מעורכי המלחמה (אם כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע"^[7]).

ואף על פי כן מצד גודל הענין דאהבת ישראל, מקפידה התורה על כבודו של יהודי, עד כדי כך, שכדי לשלול ענין של בושה על עבירה, מחדשת התורה ומוסיפה שלושה סוגים שיחזרו מעורכי המלחמה, "כדי שיתלה בכך החזרה (שחזור בשביל בית וכרם ואשה) ולא יתבייש לומר מעבירות שבידו הוא ירא וחוזר"!

ועוד ענין בזה: "הירא מעבירות שבידו" — כולל כל סוגי העבירות, מעבירות הכי חמורות, עד לעבירה קלה, כמו "שח בין תפלה לתפלה"^[8] (בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש^[9]), ש"עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה", שכן, עבירה זו לבדה דיה להטיל ספק בזכותו לנצח במלחמה, ובמילא, יציאתו למלחמה היא בגדר של פקוח נפש (מה שאין כן בונה בית, נוטע כרם ומארש אשה).

ומכאן באים להדגשה יתירה בענין דאהבת ישראל — בשני הקצוות: אפילו מי שעבר עבירות חמורות — תלתה לו התורה שיוכל לחזור בשביל בית כרם ואשה, ולא יתבייש מהעבירות החמורות שבידו, ולאידך, גם מי שאין בידו אלא עבירה קלה ד"שח בין תפלה לתפלה", היינו, שבכל שאר הענינים עבודתו היא בשלימות,

וגם בנוגע למצות תפילין, כולל — שעבוד המוח והלב^[10], החסרון היחידי אינו אלא שישנו הפסק בין העבודה דשעבוד המוח לשעבוד הלב (שזהו התוכן הפנימי ד"שח בין תפלה לתפלה") — אשר, הבושה מ"עבירה כזו" היא קלה וקטנה כו', ואף על פי כן, גם כדי למנוע בושה קלה כזו — אמרה תורה שיחזרו מעורכי המלחמה עוד שלושה סוגים, עד כדי כך, מקפידה תורה על כבודו של יהודי!

קטע משיחת יום ב' דהג השבועות, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ח"ג ע. 512.

- [1] סוטה מד, א.
- [2] היום יום כ"ח ניסן.
- [3] דברים כ, ח.
- [4] פרש"י סוטה שם.
- [5] פרש"י שופטים שם.
- [6] שופטים יז, יג. ועד"ז שם יט, כ. תצא כא, כא.
- [7] קהלת ח, ה.
- [8] שם ע"ב.
- [9] פרש"י שם.
- [10] שו"ע אדה"ז או"ח הל' תפילין סכ"ה סי"א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה